

2015. szeptember 10., csütörtök

P8_TA(2015)0319

A fehéroroszországi helyzet

Az Európai Parlament 2015. szeptember 10-i állásfoglalása a fehéroroszországi helyzetről (2015/2834(RSP))

(2017/C 316/25)

Az Európai Parlament,

- tekintettel a Fehéroroszországról szóló korábbi állásfoglalásaira és ajánlásaira,
 - tekintettel a keleti partnerség 2015 májusában Rigában tartott csúcstalálkozójára és annak nyilatkozatára,
 - tekintettel az Európai Unió és a Fehérorosz Köztársaság között 2015. július 28-án lezajlott emberi jogi párbeszédre,
 - tekintettel arra, hogy a fehérorosz hatóságok 2015. augusztus 22-én hat politikai foglyot szabadon bocsátottak, és Federica Mogherini, a Bizottság alelnöke/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője és Johannes Hahn, szomszédságpolitikáért és csatlakozási tárgyalásokért felelős biztos ezt követően 2015. augusztus 22-én kiadott, az említett foglyok szabadon bocsátásáról szóló nyilatkozatára;
 - tekintettel a soron következő, 2015. október 11-re kiírt elnökválasztásokra,
 - tekintettel eljárási szabályzata 123. cikkének (2) és (4) bekezdésére,
- A. mivel – a Fehéroroszország, az EU és az Egyesült Államok közötti kapcsolatok érezhető megélénkülése ellenére – Fehéroroszországban továbbra is az emberi jogokat sértő állapotok uralkodnak, tovább tart többek között az emberi jogi jogvédők megfélemlítése, továbbra is előfordulnak rendőrségi razziák az emberi jogi szervezeteknél, melyek során ezek felszereléseit lefoglalják, és az országból továbbra is tüntetnek el erőszakkal embereket, amint azt az ENSZ különleges előadójának az emberi jogok fehéroroszországi helyzetéről szóló jelentése is megerősíti;
- B. mivel a Parlament Fehéroroszországgal fenntartott kapcsolatokért felelős küldöttsége 2015. június 18–19. között – 2002 óta először – hivatalos látogatást tett Minszkben; mivel az Európai Parlament jelenleg nem áll hivatalos kapcsolatban a fehérorosz parlamenttel;
- C. mivel a szólás- és médiaszabadság jelentős javulása, az egyszerű polgárok és ellenzéki aktivisták politikai jogainak azonos szintű tiszteletben tartása, valamint a jogállamiság és az alapvető jogok tiszteletben tartása előfeltétele az EU és Fehéroroszország közötti kapcsolatok javulásának; mivel az Európai Unió továbbra is szilárdan elkötelezett az emberi jogok – többek között a szólás- és médiaszabadság – fehéroroszországi védelme mellett;
- D. mivel történtek előrelépések egyes ágazatokban – pl. a felsőoktatást, a szakképzést, a digitális piacot, az energiaágazatot, az élelmiszerbiztonságot és a kultúrát – érintő szakpolitikák terén folytatott együttműködésben, ami előmozdítja a fehérorosz társadalomban a szükséges reformokról folytatandó konstruktív vitát és az Európai Unióval kapcsolatos általános tájékozottság kialakulását; mivel az EU-nak ugyanakkor gondoskodnia kell arról, hogy forrásait ne a civil társadalmi szervezetek, az emberi jogi jogvédők, a szabadúszó újságírók és az ellenzéki vezetők ellen használják fel;
- E. mivel Fehéroroszországban 1994 óta nem került sor szabad és tisztességes választásokra a nemzetközileg elismert normáknak megfelelő választási jogszabályokkal összhangban, és mivel a jelenlegi jogszabályok óriási előnyt nyújtanak a hivatalban lévő elnöknek; mivel az EBESZ/Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala egész Fehéroroszországba kiküldte hosszú távú választási megfigyelő misszióját, és koordinálja a rövid távra kirendelt megfigyelők munkáját is;

2015. szeptember 10., csütörtök

- F. mivel Lukasenka elnök 2015. április 2-án aláírta a „társadalmi függőség megelőzéséről” szóló 3. számú rendeletet, amely közmunkára kötelezi a munkanélküli személyeket, melynek elmaradása esetén az érintettnek különadót kell fizetnie az állami költségvetésbe, vagy közigazgatási bírsággal, illetve közigazgatási eljárás keretében letartóztatással sújtható;
- G. mivel 2015. január 1-jén a média valamennyi formáját szabályozó új jogszabályt vezettek be; mivel ez a jogszabály lehetővé teszi a kormány számára, hogy betiltson bármely médiaorgánumot, ideértve az online médiát is, amennyiben azok „nem megfelelőnek” ítélt tartalmat tesznek közzé;
- H. mivel a fehérorosz hatóságok végül szabadon engedték mind a hat, még fogságban lévő politikai foglyot, köztük korábbi elnökjelölteket, azt követően, hogy éveken át letagadták létezésüket;
- I. mivel 2015. július 13-án és július 31-én a Tanács felülvizsgálta a Fehéroroszországgal szembeni korlátozó intézkedéseket, és néhány tisztviselő és vállalat nevét eltávolítva módosította a vízumtilalommal és vagyoni eszközeik befagyasztásával sújtottak listáját; mivel 175 személy, köztük Aljakszandr Lukasenka, a beutazási tilalom hatálya alatt áll, és az EU területén rajtuk kívül még 18 gazdasági szereplő vagyoni eszközei vannak befagyasztva; mivel az uniós korlátozó intézkedések értékelésére várhatóan az elkövetkező hónapokban kerül sor, melynek során figyelembe veszik a legújabb fejleményeket, és minden más olyan tényezőt, amelyre a korlátozó intézkedések alapulnak;
- J. mivel 2015. július 28-án az EU és a Fehérorosz Köztársaság Brüsszelben emberi jogi párbeszédet tartott olyan kérdésekre összpontosítva, mint például a Nemzeti Emberi Jogi Intézet létrehozása, a véleménynyilvánítás szabadsága, a gyülekezési és az egyesülési szabadság, a halálbüntetés, a kínzás és a rossz bánásmód elleni küzdelem, valamint a gyermekek jogai;
- K. mivel Fehéroroszország építő szerepet játszott az ukrajnai tűzszünetről szóló megállapodás előmozdításában;
- L. mivel az ukrajnai konfliktus fokozta a fehérorosz társadalom attól való félelmét, hogy a hatalomváltás a belpolitikai helyzet destabilizálódásához vezethet;
- M. mivel Fehéroroszország az egyetlen olyan ország Európában, amely még mindig alkalmazza a halálbüntetést;
1. továbbra is mély aggodalommal tölti el, hogy Fehéroroszországban továbbra is sérülnek az emberi jogok és az alapvető szabadságok, valamint hogy a független nemzetközi megfigyelők szerint a korábbi választások során súlyos hiányosságokra derült fény, és a választások után az ellenzéki vezetőket aktívan üldözték;
 2. üdvözli a még börtönben lévő politikai foglyok közelmúltbeli szabadon bocsátását; felhívja a fehérorosz kormányt, hogy rehabilitálja a szabadon bocsátott politikai foglyokat és maradéktalanul állítsa vissza polgári és politikai jogait; hangsúlyozza, hogy ez az első lépések egyike lehet az Európai Unió és Fehéroroszország közötti kapcsolatok javítása felé; hangsúlyozza azonban, hogy a hasonló intézkedések a múltban inkább csak szimbolikus gesztusok voltak, és sem a fehérorosz társadalom helyzetének javulásához, sem az EU-val fenntartott kapcsolatok javulásához nem járultak hozzá;
 3. felszólítja Fehéroroszországot, hogy a közelgő elnökválasztásokat a nemzetközileg elismert normákkal összhangban folytassa le, biztosítson szabad hozzáférést az ellenzék jelöltjeinek a kormányzati ellenőrzés alatt álló valamennyi kommunikációs eszközökhöz, és tegye lehetővé számukra, hogy egyenlő feltételek mellett vegyenek részt a választásokon, különösen független választási bizottságok felállítása és azokban minden szinten megfelelő képviselet, továbbá átlátható szavazatszámolás biztosítása révén;
 4. elvárja, hogy a hatóságok felhagyjanak a független média politikai indítékú zaklatásával; sürgeti a közigazgatási büntetőeljárás gyakorlatának leállítását és a közigazgatási törvénykönyv 22.9. cikke 2. része akkreditációval nem rendelkező, külföldi médianak dolgozó szabadúszó újságírókkal szembeni, a véleménynyilvánítás szabadságát, valamint az információk terjesztését korlátozó alkalmazásának beszüntetését;
 5. aggodalommal tölti el Makszim Pjakarszki, Vadzim Zsaromszki és Vjacaszlau Kaszinerau ifjúsági aktivisták közelmúltbeli letartóztatása és az ellenük „rosszhiszemű huliganizmus” vádjával indított, jelenleg folyó büntetőeljárás, melyet aránytalan intézkedésnek tart, és határozottan elítéli az ellenük alkalmazott erőszakot;

2015. szeptember 10., csütörtök

6. emlékeztet arra, hogy 2010 óta tíz embert végeztek ki Fehéroroszországban, és csak 2014-ben három kivégzésre került sor, illetve 2015. március 18-án újabb halálos ítéletet hoztak; ezzel összefüggésben sürgeti Fehéroroszországot mint az egyetlen olyan európai országot, amely még mindig alkalmazza a halálbüntetést, hogy a halálbüntetés végleges eltörlése felé tett első lépésként csatlakozzon a halálbüntetések végrehajtására vonatkozó globális moratóriumhoz;
7. felszólítja a fehérorosz kormányt, hogy tartsa tiszteletben az ENSZ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Bizottságának a kényszermunka elemeinek Fehéroroszországban való eltörlésére vonatkozó ajánlásait;
8. felhívja a figyelmet az országban élő nemzeti kisebbségek és kulturális szervezeteik helyzetére, amelyek vezetőit időnként lecserélik az állami hatóságok által kedvelt személyekre, megsértve ezáltal az egyik alapvető emberi szabadságjogot: az egyesülési szabadságot;
9. ismét felszólítja a fehérorosz hatóságokat, hogy az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával és a Fehéroroszország által ratifikált nemzetközi és regionális emberi jogi eszközökkel összhangban minden körülmények között biztosítsák a demokratikus elvek érvényesülését, valamint az emberi jogokat és az alapvető szabadságokat;
10. megjegyzi, hogy a modernizációs kérdésekről folytatott EU és Fehéroroszország közötti konzultációk hatodik fordulójára 2015. szeptember 3-án, Brüsszelben került sor, amelynek során a delegációk a 2014-ben és 2015-ben létrejött megállapodások alapján megvitatták az együttműködési lehetőségeket a kulcsfontosságú területeken; sürgeti, hogy az EKSZ és a Tanács biztosítsa, hogy a hatóságok modernizációról folytatott párbeszédben való részvétele a demokratikus ellenzékkel és a civil társadalommal együttesen és azonos alapon történjen, a demokratikus elvek teljes mértékű tiszteletben tartásával, egy fenntartható és versenyképes gazdaság kialakítása, valamint a demokratikus reformok, a pluralista társadalom és a jogállamiság előmozdítása érdekében;
11. támogatja a Bizottságnak a fehérorosz kormánnyal szemben kritikát is megfogalmazó közeledésre vonatkozó politikáját, és kész hozzájárulni ahhoz többek között a Parlament Fehéroroszországgal fenntartott kapcsolatokért felelős küldöttségén keresztül; emlékeztet ugyanakkor arra, hogy az EU-nak továbbra is szoros figyelemmel kell kísérnie az általa nyújtott források elosztását, és biztosítani kell, hogy azok ne járuljanak hozzá az ellenzék és a civil társadalom helyzetének romlásához;
12. ismételten felhívja a Bizottságot, hogy a fehérorosz nép demokratikus törekvéseinek támogatása érdekében pénzügyi és politikai eszközökkel támogassa a fehérorosz civil társadalom, a független média és a nem kormányzati szervezetek erőfeszítéseit;
13. üdvözli a Fehéroroszországgal való ágazati együttműködés terén elért előrehaladást, többek között a felsőoktatás, a szakképzés, a digitális piac, az energiaágazat, az élelmiszerbiztonság és a kultúra területén;
14. tudomásul veszi a vízumkönnyítésről szóló tárgyalások 2014. januári megkezdését, amelyek célja az emberek közötti kapcsolatok javítása és a civil társadalom ösztönzése; hangsúlyozza, hogy fel kell gyorsítani e tárgyalások előrehaladását;
15. elismeri, hogy egyre többen használják az fehérorosz nyelvet a közéletben; tudomásul veszi az oktatási minisztérium arra irányuló terveit, hogy előmozdítsa a fehérorosz nyelv használatát az oktatásban, valamint hogy az Alkotmánybíróság biztosítja a jogalkotási aktusok mind orosz, mind fehérorosz nyelven történő közzétételét;
16. felszólítja az Európai Külügyi Szolgálatot és a Bizottságot, hogy keressenek új módszereket a fehéroroszországi civil társadalmi szervezetek támogatására; e tekintetben hangsúlyozza, hogy támogatni kell minden független információforrást a fehérorosz társadalom számára, ideértve a külföldről történő, fehérorosz nyelvű műsorszórást;
17. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, az Európai Külügyi Szolgálatnak, a Tanácsnak, a Bizottságnak és a tagállamoknak.